

Творчі пошуки Івана Пащука (біографічний ескіз)

Гортаю поживклі сторінки рівненських газет «Слово правди», «Зміна», «Червоний прапор» і ряду «районок», починаючи з кінця 1950-х років минулого століття, часто зустрічаю замітки, нариси, кореспонденції, вірші, автором яких є Іван Григорович Пащук. Уже пізніше з'являлися його статті на літературознавчі і краєзнавчі теми, рецензії на книги, огляди творів літераторів-початківців. Майже немає жодного часопису в області і у багатьох столичних періодичних видань, де б він не публікувався. Він був популярним не тільки в регіоні, а й в Україні краєзнавцем і журналістом, організатором і учасником багатьох науково-краєзнавчих конференцій, редактором і упорядником книжкових видань, збірників конференцій.

Починав він писати перші інформації ще у Довгошиївській середній школі Млинівського району Рівненської області. Редагував класні та загальношкільні стіннівки, згодом почав дописувати до друкованих газет. Сповна захопився літературною діяльністю, коли навчався у Рівненському державному педагогічному інституті. Там діяла літературна студія, де, окрім обговорення і аналізу творів студентів-початківців, проходили часто зустрічі з відомими письменниками України, видавався рукописний літературний альманах «Горинь».

Іван Пащук у вузі активно долучився до літературного та громадського життя. У студентські роки Іван Пащук був учасником фольклорно-мовознавчих експедицій у селах Рівненської області.

Пізніше працював у різних школах Волинської і Рівненської областей, у рівненських газетах «Слово правди», «Зміна» і «Червоний прапор», здобувши журналістську освіту у вузах Львова і Києва. В 90-х роках ХХ ст. був старшим викладачем у своєму рідному інституті та Рівненському державному інституті культури, не покидаючи журналістики і широкої дослідницько-пошукової діяльності.

До сьогодні ним надруковано майже 300 рецензій на художні, літературні, історичні та інші книги та вистави у театрах.

Він автор поетичних збірок – «Відродини» (1995), «Сонця твоїх очей» (1996), «Поліські вітражі» (1997), «На терезах буднів» (1998) і «П'ята вершина» (2002), літературознавчих книг «Млинівщина літературна» (1992) і «Повернення в незабутнє» (1993) та ін.

Від 1977 року – завідувач кореспондентського пункту, власний кореспондент київської

«Робітничої газети» по Рівненській, Волинській і Житомирській областях. З 1968 року – член Національної спілки журналістів України. В той період молодий педагог-філолог і журналіст досліджує життєві і творчі шляхи багатьох українських і зарубіжних письменників, які проживали, творили або перебували на Рівненщині у різні періоди, залишивши помітний слід на літературній карті Полісько-Волинського краю. Саме він зафіксував постаті Григорія Сковороди, Івана Федоровича, Ярослава Гашека, Джона Ріда, Юрія Байди, Сергія Євчука, Юрія Жилка, Докії Гуменної, Олександра Довженка, Галини Гордасевич, Валер'яна Поліщука, Лаврентія Кравцова, Василя Лозового, а в останні роки гнаних і замовчуваних радянською тоталітарною системою імена Уласа Самчука, Авеніра Коломийця, Сергія Граховського, Василя Гришка, Бориса Тена та багатьох інших.

Всі ці постаті увійшли до «Літературно-краєзнавчої енциклопедії Рівненщини», яка вперше побачила світ у 2005 р. у видавництві «Волинські обереги», над якою Іван Пащук працював понад 30 років. Тут подаються короткі біографії українських і зарубіжних письменників, літературознавців і окремих дослідників, які народилися, проживали, працювали, творили чи перебували у краї і присвятили йому свої публікації.

У 1960-х роках очолював Рівненську районну літературну групу «Веснянка», яку сам створив. Був заступником голови ради обласного літературного об'єднання у 1970–1980-х роках. За цей період значно було поживлене літературне життя в області. На сторінках преси з'являються добірки віршів молодих поетів, відбуваються зустрічі у школах і вузах, у трудових колективах, творчі звіти-віізди у райони.

У якості керівника Рівненського обласного краєзнавчого товариства Іван Пашук брав активну участь у відродженні краєзнавчого руху в регіоні. Завдячуючи його самовідданості і захопленню, щоденній невтомній праці, в області діяло 16 міських і районних краєзнавчих організацій, первинні осередки – у навчально-культурологічних закладах, у багатьох газетах друкуються щомісячні краєзнавчі сторінки, робляться тематичні передачі на телебаченні і по обласному радіо.

Іван Пашук – ініціатор, організатор і учасник багатьох міжнародних, всеукраїнських, регіональних і обласних науково-краєзнавчих конференцій, серед яких, зокрема, «Берестецька битва в історії України», «Велика Волинь: минуле і сучасне», «Острог на порозі 900-річчя», «Корцю – 850», «Гоцанське Погориння: давнина і сучасність», які дістали схвалення у наукових і краєзнавчих колах, має сотні публікацій у наукових збірниках.

Завдяки його пошукам і старанням за останні десятиріччя повернуто із забуття ще десятки імен репресованих чи призабутих краєзнавців, фольклористів, науковців, як от: Василь Кравченко, Оскар Кольберг, Ігор Свешніков, Микола Ковальський, Юрій Косач, Федір Штейнгель, Микола Кузьменко, Клим Поліщук, Ігор Лозов'юк, Михайло Тучемський, Якуб Гофман, Орест Фотинський та ін.

У 1993 році виходить збірка літературно-краєзнавчих статей Івана Пашука «Повернення в незабутнє». Причетний І. Пашук до появи у березні 1993 р. краєзнавчого видання «Волинські дзвони».

Іван Пашук був членом правління і почесним членом Всеукраїнської спілки краєзнавців, делегатом двох її з'їздів, лауреатом Рівненської обласної молодіжної премії імені Миколи Максимія, регіональної краєзнавчої премії «За відродження Волині», лауреатом міжнародного поетичного конкурсу «Культура за мир» (Мілан, Італія), відмінником освіти України. Він був відзначений Подякою Кабінету Міністрів України, нагороджений орденом «За заслуги III ст.» за активну краєзнавчу діяльність, багатьма почесними грамотами місцевих органів влади. Його ім'я добре відоме усім, хто вивчає різні аспекти далекої і ближньої історії Рівненщини.

Не злічити кількість його літературних краєзнавчих публікацій і повідомлень у періодиці, нерідко з використанням різних псевдонімів,

у багатьох колективних збірниках, журналах і альманахах, виступів та зустрічей у найрізноманітніших аудиторіях.

До 2013 року він очолював науково-редакційний відділ Рівненського факультету Державної академії керівних кадрів культури і мистецтва (м. Київ), не поривав зв'язків із журналістикою. Він відредагував багато краєзнавчих видань і колективних збірників. Літературна, краєзнавчо-дослідницька, журналістська, педагогічна, видавнича і громадська діяльність Івана Григоровича Пашука – це сенс його всіх життєвих буднів.

Автору цього нариса довелося разом з І. Пашуком брати участь у роботі III та IV з'їздів Національної спілки краєзнавців України. Відрадно було чути з уст тодішнього голови Спілки краєзнавців, академіка НАН України Петра Тронька, про позитивну оцінку діяльності І. Пашука на чолі Рівненської обласної організації Всеукраїнської спілки краєзнавців. Раптова смерть Івана Пашука у вересні 2013 року зламала його плани у підготовці книги, яка б увібрала в себе 25-річну діяльність Рівненського обласного краєзнавчого товариства. Справа, започаткована І. Пашуком, яка творилася протягом усього часу існування обласної організації Національної спілки краєзнавців України, продовжує жити, діє, поповнюється новими молодими дослідниками рідного краю.

* * *

Минуло п'ять років, як раптово пішов з життя Іван Пашук. 20 лютого 2018 р. року Рівненське обласне краєзнавче товариство спільно з Рівненською обласною науковою бібліотекою з нагоди 80-річчя з дня народження журналіста, краєзнавця Івана Пашука провели вечір пам'яті під назвою: «Люблю я щоденні живі переміни ...». Прийшла родина, дружина – Євгенія Володимирівна, невістка, діти, внуки, друзі, знайомі, краєзнавці, шанувальники творчості Івана Григоровича. На вечорі поділилися спогадами його близькі друзі, письменники – Євген Шморгун, Степан Бабій, краєзнавці – Микола Федоришин, Алла Українець, директор

обласного краєзнавчого музею – Олександр Булига, директор обласної універсальної наукової бібліотеки – Валентина Ярошук, голова обласного краєзнавчого товариства – Андрій Жив'юк. До уваги присутніх була презентована книга «Іван Григорович Пашук – поет, журналіст, краєзнавець» (упорядник Богдан Столярчук).

Враховуючи заслуги Івана Пашука перед краєзнавчим рухом на Рівненщині Рівненська міська рада вирішила встановити меморіальну дошку першому голові обласного краєзнавчого товариства Івану Пашуку на будинку де він жив у Рівному по вул. Київській, 11.

Джерела та література

1. Бухало Г. Літературна енциклопедія краю / Г. Бухало // Літературна Україна. – 1980. – 11 лип.
2. Пашук І. Млинівщина літературна / І. Пашук. – Рівне, 1992.
3. Пашук І. Повернення в незабутнє: до літ. карти Рівненщини / І. Пашук. – Рівне, 1993.
4. Літератори Рівненщини: довідник. – Рівне, 1995. – С. 42.
5. Дем'янчук Г. «За вольную волю» / Г. Дем'янчук // Вільне слово [Рівне]. – 1996. – 15 черв.
6. П з'їзд Всеукраїнської спілки краєзнавців. – Київ, 1997. – С. 175–177.
7. Столярчук Б. Митці Рівненщини. Енциклопед. довідник / Б. Столярчук. – Рівне, 1997. – С. 334–335.
8. «Вивчив Полісся не по картах» // Робіт. газ. [Київ]. – 1998. – 20 лют.
9. Пашук І. Перше краєзнавче десятиліття на Рівненщині (1989–1999) / І. Пашук. – Рівне, 1999.
10. Пашук І. Г. Хто є хто в Рівному та Рівненській області / І. Г. Пашук. – Рівне, 1991. – С. 150–153.
11. Тронько П., Поліщук Я. Не зражене покликання / П. Тронько, Я. Поліщук // Вибрані літературні і науково-краєзнавчі публікації Івана Пашука: бібліогр. покажч. – Рівне, 2001. – С. 3–4.
12. Всеукраїнська спілка краєзнавців від А до Я. – Київ, 2001. – С. 60–63.
13. Столярчук Б. Іван Пашук – сучасний дослідник Волині / Б. Столярчук // Історичне краєзнавство в системі освіти України: здобутки, проблеми, перспективи: наук. зб. / Б. Столярчук. – Кам'янець-Подільський: Абетка-Нова, 2002. – С. 285–288.
14. Булига О. Поєднанні Волиню. Історико-краєзнавчі нариси. Кіносценарій / О. Булига. – Рівне, 2010. – С. 145–148.
15. Іван Григорович Пашук – поет, журналіст, краєзнавець: до 80-річчя від дня народж. / упоряд. Б. Й. Столярчук. – Рівне: О. Зень, 2018. – 124 с.: іл.
16. Столярчук Б. Краєзнавче товариство і його роль у національній культурі / Б. Столярчук // «За відродження Волині»: до 25-річчя заснування премії: наук.-допом. біобібліогр. покажч. – Рівне: Волин. обереги, 2017. – С. 132–134.
17. Лауреати регіональної краєзнавчої премії «За відродження Волині»: до 25-річчя від дня заснування премії: наук.-допоміж. бібліогр. покажч. Рівнен. обл. наук. б-ка. – Рівне: Волин. обереги, 2017. – 55–66.
18. Дем'янчук Г., Дем'янчук Б. Українське краєзнавство: сторінки історії / Г. Дем'янчук, Б. Дем'янчук // Київ: Просвіта. – 2006. – С. 6–10.

Основні праці Івана Пашука

1. Літературно-краєзнавча енциклопедія Рівненщини: А – Я / І. Пашук. – Рівне: Волин. обереги, 2005. – 212 с.
2. Меморіальні дошки у Рівному: іст.-краєзн. довід. / І. Пашук. – Рівне: Рівнен. друк. – 2008. – 76 с.
3. Пашук І. Свічки пам'яті не погасли (про голодомор 1932–1933 рр.): дослідж. док., спогади, поет. твори. Фотофакти / І. Г. Пашук. – Рівне: Рівнен. друк., 2008. – 88 с.
4. Сучасне відродження «Пересопницького Євангелія» / І. Пашук // Минуле і сучасне Волині та Полісся. Розвиток бібліотечної справи в краї: наук. зб. матеріали XVI Волин. наук.-іст.-краєзн. конф., присвяч. 65-річчю Волин. держ. обл. універс. наук. б-ки ім. О. Пчілки, 1–2 черв. 2005., м. Луцьк. – Луцьк, 2005. – С. 31–33.
5. «Я народився в центральній Волині – в районі старовинного Острога: [про Б. Тена – укр.

письменника і перекладача, уродженця с. Дермань Здолбун. р-ну] / І. Пащук // Історія музейництва, пам'яткоохоронної справи, краєзнавства і туризму в м. Острозі і на Волині: наук. зб. – Острог, 2006. – Вип. 1. – С. 192–197.

6. Іван Сацюк – організатор захисту природи Рівненського Полісся / І. Пащук // Минуле і сучасне Волині та Полісся. Любомль в історії України та Волині: наук. зб.: матеріали XXV Волин. обл. іст.-краєзн. наук. конф. 25 жовт. 2007 р. – Луцьк, 2007. – С. 295–296.

7. Улас Самчук і поет Герась Соколенко: публікації у Рівнен. газеті «Волинь» (1941–1943 рр. // І. Пащук // Наукові записки / Рівнен. обл. краєзн. музей. – Рівне: Перспектива, 2007. – Вип. 5.: [присвяч. 150-річчю від дня народж. М. І. Костомарова]. – С. 85–87.

8. Олександр Довженко і Дубно І. Пащук / Історико-культурна спадщина Дубна: правові, історичні, мистецькі та музейні аспекти: матеріали наук.-практ. конф., присвяч. 15-річчю створення Держ. іст.-культур. заповідника м. Дубна. – Дубно, 2008. – С. 170–171.

9. Олена Пчілка про історико-культурні пам'ятки Великої Волині: до 160-річчя з дня народж. О. Пчілки / І. Пащук // Західне Полісся: історія та культура: матеріали краєзн. конф., присвяч. 35-річчю утворення Сарнен. іст.-етногр. музею та 100-річчя від дня народж. письменника Б. Шведа. – Рівне: О. Зень, 2009. – Вип. 3. – С. 113–118.

10. Зустрічі, що не забулися: Михайло Грушевський і Федір Штейнгель / І. Пащук // Наукові записки / гол. ред. О. С. Булига; відп. за вип. О. С. Романчук. – Рівне: О. Зень. – 2010. – Вип. 8: 140 років від дня народж. Ф. Штейнгеля. – С. 6–69.

11. Академік Петро Тронько і відродження і відродження «Козацьких могил» / І. Пащук // Берестецька битва в історії України: матеріали наук.-практ. конф., присвяч. 360-річчю Берестецької битви / Держ. іст.-меморіал. заповідник «Поле Берестецької битви»; [упоряд. О. Борисюк]. – Рівне: Нестеров С. Б., 2011. – С. 69–73.

12. «Лиш іменем святої правди ...»: [С. Граховський (1913–2002 рр.)] / І. Пащук // Наукові записки : до 80-річчя з дня народж. Г. Бухала / Рівнен. обл. краєзн. музей; голов. ред. О. С. Булига. – Рівне: Волин. старожитності, 2012. – Вип. 10. – С. 166–169.

13. Сакральні-церковні пам'ятки Дубенщини в альбомних виданнях рівненського фотохудожника Олександра Харвата / І. Пащук // Сакральна спадщина Дубенщини: матеріали міжнар. наук. іст.-краєзн. конф., присвяч. 1025-річчю хрещення Київ. Русі та 521-й річниці Дубен. замку / Держ. іст.-культ. заповідник м. Дубно; гол. ред. Л. Кічаний. – Дубно, 2013. – С. 54–57.

14. Академік Петро Тронько і відродження «Козацьких могил» / І. Пащук // Наукові записки / Рівнен. обл. краєзн. музей: матеріали наук. конф., присвяч. 100-річчю від дня народж. І. К. Свешнікова / відп. за вип. О. Булига. – Рівне: Дятлик М. С., 2015. – Вип. 13, ч. 1. – С. 232–234.